MEB ÖYSS (Ölçme ve Değerlendirme Sistemi) Senaryo 1 Formatına Uygundur

2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

..... ORTAOKULU

8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (SENARYO 1)

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı - Soyadı:	**Sınıfı / Şubesi:** 8 / .....
Okul No:	**Aldığı Not:** .....

--- ANT HOCAM ---

Soru 1 (15 Puan - Kazanım: İTA.8.1.1)

XVIII. yüzyılda İngiltere'de başlayan Sanayi İnkılabı ile birlikte fabrikasyon üretime geçilmiş, hammadde ve pazar ihtiyacı hızla artmıştır. Osmanlı Devleti ise bu sanayileşme sürecine ayak uyduramamış ve kapitülasyonların da etkisiyle Avrupa'nın açık pazarı hâline gelmiştir.

Metne göre, Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'nin yerli esnafı ve ekonomik bağımsızlığı üzerindeki iki olumsuz sonucunu yazınız.

Cevap:
1)
.....
.....
2)
.....
.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 2 (15 Puan - Kazanım: İTA.8.1.2)

Mustafa Kemal'in çocukluk yıllarını geçirdiği Selanik; işlek bir limana sahip olması, Avrupa ile demir yolu bağlantısının bulunması ve farklı din, dil ile milletlerden insanların bir arada yaşaması özellikleriyle öne çıkmaktaydı.

Selanik'in bu niteliklerinin Mustafa Kemal'in fikir ve kişilik gelişimine sağladığı iki katkıyı açıklayınız.

Cevap:
1)
.....
.....
2)
.....
.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 3 (15 Puan - Kazanım: İTA.8.1.3)

Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde öğrenim gördüğü yıllarda Namık Kemal ve Tevfik Fikret gibi yerli aydınların eserlerini okumuş; aynı zamanda Jean Jacques Rousseau, Voltaire ve Montesquieu gibi Fransız düşünürleri incelemiştir.

Bu düşünürlerin Mustafa Kemal'in fikir dünyasında hangi kavram ve değerlerin pekişmesini sağladığını belirterek açıklayınız.

Cevap:
Yerli Aydınlar:
.....
Yabancı Düşünürler:
.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 4 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.1.4)

İtalya'nın 1911 yılında Trablusgarp'ı işgale başlaması üzerine Mustafa Kemal ve arkadaşları, Osmanlı Devleti'nin kara ve deniz yoluyla bölgeye ordu gönderememesi nedeniyle gizlice ve kılık değiştirerek (Tüccar Hamdi adıyla) Trablusgarp'a gitmiş; buradaki yerel halkı bir araya getirip örgütleyerek İtalyanlara karşı Derne ve Tobruk'ta başarılı savunma savaşları yürütmüştür.

Bu tarihsel gelişmeden hareketle Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliklerinin ön plana çıktığını iki madde hâlinde yazınız.

Cevap:

1. .....
   .....

.
2)
.....
.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 5 (15 Puan - Kazanım: İTA.8.2.1)

I. Dünya Savaşı öncesinde dünyayı büyük bir savaşa sürükleyen genel nedenler ile devletler arası özel nedenler belirleyici olmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın çıkmasına zemin hazırlayan genel nedenlerden iki tanesini yazınız.

Cevap:

1. .....
   .....

.
2)
.....
.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 6 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.2.2)

Almanya, I. Dünya Savaşı başladığında yalnızlıktan kurtulmak ve savaşı daha geniş coğrafyalara yayarak kendi üzerindeki askerî yükü hafifletmek amacıyla Osmanlı Devleti'ni kendi yanında savaşa çekmek istemiştir.

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni kendi yanında savaşa sokmak istemesinde Osmanlı'nın sahip olduğu hangi iki temel potansiyel (avantaj) etkili olmuştur? Yazınız.

Cevap:

1. .....
.....
2
)
.....
.....

CEVAP ANAHTARI VE DERECELİ PUANLAMA RUBRİĞİ (ANT HOCAM)

Soru No	Kazanım kurgusu ve İnceleme Alanı	Max Puan
1	İTA.8.1.1: Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı ekonomisine etkileri	**15**
2	İTA.8.1.2: Selanik şehrinin Mustafa Kemal'in gelişimine etkisi	**15**
3	İTA.8.1.3: Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen aydınlar	**15**
4	İTA.8.1.4: Trablusgarp Savaşı ve Mustafa Kemal'in kişilik özellikleri	**20**
5	İTA.8.2.1: I. Dünya Savaşı'nın genel nedenleri	**15**
6	İTA.8.2.2: Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni yanında savaşa çekme nedenleri	**20**
TOPLAM	**6 Açık Uçlu Soru Değerlendirmesi**	**100**

Örnek Cevaplar ve Puanlama Kriterleri

Soru 1 Değerlendirme Rubriği (15 Puan)

- **Kabul Edilebilir Örnek Cevaplar:**
    a. *Yerli Esnafa Etkisi:* Ucuz ve seri üretilen Avrupa mallarıyla rekabet edemeyen yerli lonca teşkilatı/esnafı batmış, atölyeler kapanmıştır. (7,5 Puan)
    b. *Ekonomik Bağımsızlığa Etkisi:* Osmanlı Devleti dışa bağımlı hale gelmiş, ham madde satan ve dışarıdan işlenmiş mamul alan açık bir pazar konumuna düşmüştür. (7,5 Puan)
- **Puanlama Esası:** Her doğru ve geçerli olumsuz sonuç tespiti 7,5 puan değerindedir.

Soru 2 Değerlendirme Rubriği (15 Puan)

- **Kabul Edilebilir Örnek Cevaplar:**
    a. *Farklı kültür, din ve düşüncelere karşı hoşgörülü olmasını ve zengin bir dünya görüşü kazanmasını sağlamıştır.* (7,5 Puan)
    b. *Liman ve demir yolu bağlantısı sayesinde Batı'daki gelişmeleri, gazete ve dergileri yakından takip etmesine imkân tanımıştır.* (7,5 Puan)
- **Puanlama Esası:** Selanik'in sosyo-kültürel veya jeopolitik yapısının kişisel/fikri gelişime etkisini açıklayan her doğru madde 7,5 puandır.

Soru 3 Değerlendirme Rubriği (15 Puan)

- **Kabul Edilebilir Örnek Cevaplar:**
    - **Yerli Aydınlar:** Vatan sevgisi, milliyetçilik, hürriyet ve Türk kültürü bilinci. (7,5 Puan)
    - **Yabancı Düşünürler:** Eşitlik, adalet, demokrasi, insan hakları, kanunun üstünlüğü ve özgürlük kavramları. (7,5 Puan)
- **Puanlama Esası:** Yerli aydınların kazandırdığı değerler için 7,5 puan, yabancı düşünürlerin kazandırdığı değerler için 7,5 puan verilir.

Soru 4 Değerlendirme Rubriği (20 Puan)

- **Kabul Edilebilir Örnek Cevaplar:**
    a. *Vatanseverlik:* Canını tehlikeye atarak gönüllü bir şekilde Trablusgarp'a gitmesi. (10 Puan)
    b. *Teşkilatçılık / Örgütleyicilik (veya Liderlik / Cesaret):* Birbirinden bağımsız yerel halkı bir araya getirip düzenli bir direniş örgütlemesi. (10 Puan)
- **Puanlama Esası:** Doğru tespit edilen ve metinle ilişkilendirilen her kişilik özelliği 10 puandır.

Soru 5 Değerlendirme Rubriği (15 Puan)

- **Kabul Edilebilir Örnek Cevaplar:**
    a. *Hammadde ve Pazar Arayışı (Sömürgecilik yarışı).* (7,5 Puan)
    b. *Silahlanma Yarışı ve Bloklaşma* veya *Fransız İhtilali'nin yaydığı Milliyetçilik Akımı.* (7,5 Puan)
- **Puanlama Esası:** Yazılan her geçerli genel neden 7,5 puan olarak değerlendirilir. Özel nedenler (örn. Alsas-Loren) yazılırsa puan verilmez.

Soru 6 Değerlendirme Rubriği (20 Puan)

- **Kabul Edilebilir Örnek Cevaplar:**
    a. *Jeopolitik / Coğrafi Konumu:* Önemli boğazlara ve yollara sahip olması, İngiltere'nin sömürge yollarını kesme potansiyeli. (10 Puan)
    b. *Dini / Siyasi Gücü (Halifelik Makamı):* Osmanlı Padişahı'nın cihat ilan ederek İngiliz ve Fransız sömürgelerindeki Müslümanları ayaklandırma gücü. (Veya: *İnsan gücü / Asker potansiyeli*). (10 Puan)
- **Puanlama Esası:** Doğru açıklanan her temel potansiyel/avantaj 10 puandır.